

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Mgr. Iveta Šuliková

Námety na reedukačnú činnosť u žiakov s vývinovými poruchami učenia

Osvedčená skúsenosť odbornej praxe

Prešov
2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: Mgr. Iveta Šuliková

Kontakt na autora: Súkromné centrum špeciálno-pedagogického poradenstva, Šarišské
Jastrabie 270, ivetasulik@gmail.com

Názov OPS/OSO: Námety na reedukačnú činnosť u žiakov s vývinovými poruchami
učenia

Rok vytvorenia 2014

OPS/OSO: VIII. kolo výzvy

Odborné stanovisko vypracoval: PhDr. Jarmila Verbovská

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

Vývinové poruchy učenia, dyslexia, žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, prejavy dyslexie, príčiny porúch učenia, prejavy porúch učenia, pracovné listy, práca s textom

Anotácia

Práca je rozdelená do časti a to teoretickej a praktickej. Teoretická špecifikuje poruchy učenia-dyslexiu, zameriava sa na prejavy dyslexie a objasňuje jej základnú problematiku. Praktickú časť som rozdelila na časť, v ktorej sa zameriavam na rozvoj zrakového a sluchového vnímania. Druhá časť je tvorená z upravených textov pre žiakov s dyslexiou, obsahuje otázky k overeniu porozumenia upraveného textu. Práca ponúka súbor námetov pre prácu so žiakmi s vývinovými poruchami učenia nielen pre odborných zamestnancov ale aj pedagógov pracujúcich so žiakmi s poruchami učenia v primárnom vzdelávaní.

OBSAH

ÚVOD	5
1 OPIS OSVEDČENEJ SKÚSENOSTI ODBORNEJ PRAXE.....	7
2 CHARAKTERISTIKA ŠPECIFICKÝCH PORÚCH UČENIA.....	9
2.1 Špecifické poruchy učenia.....	9
2.2 Príčiny a základné prejavy špecifických porúch učenia.....	10
3 DYSLEXIA	13
3.1 Prejavy dyslexie	13
3.2 Ako pracovať so žiakmi s dyslexiou	13
4 NÁMETY NA REEDUKAČNÚ ČINNOSŤ U ŽIAKOV S VÝVINOVÝMI PORUCHAMI UČENIA	15
4.1 Pracovné listy	16
4.2 Cvičenia zamerané na očné pohyby.....	33
4.3 Úprava textov	40
ZÁVER A ODPORÚČANIA DO PRAXE	48
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV.....	49
Zoznam príloh.....	50

ÚVOD

*„Počujem, a zabudnem.
Uvidím, a zapamätám si.
Uchopím, a pochopím.“
(Montesorii)*

Som rada, že žijem v spoločnosti humánnej a tolerantnej, v spoločnosti, ktorá neodsúva jednotlivca s poruchou učenia na okraj spoločnosti, ale práve naopak snaží sa o čo najväčšiu socializáciu daného jednotlivca.

Aktuálna situácia v našom školstve poukazuje na zvýšené množstvo žiakov, u ktorých je diagnostikovaná vývinová porucha učenia. Ešte stále naše školstvo „bojuje“ s integráciou žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP). Medzi žiakov so ŠVVP patria ja žiaci so špecifickými poruchami učenia a tí sú vzdelávaní prevažne formou školskej integrácie / školského začlenenia. Často počujeme, že žiaci v dnešnej dobe málo čítajú, veľa sledujú televíziu, hrajú počítačové hry. Schopnosť čítať je pre nás nesmierne dôležitá v každodennom živote. Čítame pri bežných denných činnostiach ako napríklad nakupovanie, varenie podľa receptu, či návod na používanie nového prístroja do domácnosti. Aj prostredníctvom počítača si vyhľadávame informácie a to si taktiež vyžaduje čitateľskú gramotnosť. V našej spoločnosti žijú aj jednotlivci, ktorým čítanie spôsobuje veľké ťažkosti a tie môžu viesť k sociálnemu vylúčeniu, k psychickým problémom... Je dôležité aby si žiak čo najdokonalejšie osvojil čítanie, písanie a počítanie. Kvalitné zvládnutie trívia je základnou požiadavkou, ktorá vyplýva z povinnej školskej dochádzky, ale aj významným faktorom ďalšieho štúdia.

Hlavným cieľom tejto práce je poskytnúť kolegom ale aj rodičom námety na reedukačnú činnosť, ktoré sa osvedčili ako vhodné námety pre prácu so žiakmi s vývinovou poruchou učenia - dyslexiou. Pracovné listy a upravené texty sú pre žiakov motivujúce, pretože sú zostavené tak, aby žiaka v prvom rade motivovali k práci, aby žiak zažil pri ich vypracovávaní úspech a pocit istoty, že to dokáže. Neuvedomujúc si, že takouto formou rozvíja svoje nevyvinuté funkcie, ktoré mu spôsobujú ťažkosti pri čítaní. Pracovné listy sú zamerané na rozvoj špecifických funkcií (sluchové vnímanie, rozvoj reči, zrakové vnímanie, rozvoj motoriky, pravo-ľavej orientácie). Námety je vhodné využívať na primárnom vzdelávaní.

Verím, že pracovné listy pomôžu pri práci pedagógom, špeciálnym pedagógom pracujúcim na školách aj v centrách, rodičom a všetkým tým, ktorí sa venujú žiakom s vývinovými poruchami učenia.

1 OPIS OSVEDČENEJ SKÚSENOSTI ODBORNEJ PRAXE

Počas svojej praxe sa stretávam so žiakmi, ktorí vynakladajú mnoho úsilia na to, aby zvládli jednoduchú domácu úlohu, aby správne prečítali text, dokonca, aby čítali text nielen správne, kládli dôraz na vetnú intonáciu ale aby ich čítanie bolo s porozumením. Edukačným problémom v školskej praxi je nedostatok času na individuálnu prácu so žiakom, ktorý má diagnózu „dys-...“. Žiak sa bojí čítať pred celou triedou, zamieňa si písmenká, vznikajú slová nezmyselné, odvodené, nedokáže čítať s porozumením a následne nedokáže zreprodukovať text. Ťažkosti majú aj žiaci pri tvorbe čitateľského denníka, ktorý sa stáva strašiakom pre žiakov s VPU. Prevažná časť žiakov s poruchou učenia navštevuje poradenské zariadenia, kde sa im venujú odborní zamestnanci a tí rozvíjajú ich nevyvinuté, prípadne narušené funkcie, ktoré spôsobujú, že v školskej práci zaostávajú a nestíhajú s ostatnými žiakmi. Takíto žiaci sú terčom výsmechov v triede. V centre odmietajú aj za pomoci špeciálneho pedagóga pracovať so školskou učebnicou, ktorá u nich vyvoláva pocit zlyhania.

V tejto práci je strešným cieľom rozvíjať zrakové a sluchové vnímanie prostredníctvom motivujúcich pracovných listov. Čiastkové ciele vyplývajú z hlavného cieľa a práve prostredníctvom pracovných listov si žiaci majú osvojiť písmenká, ktoré si najčastejšie zamieňajú (b, d, p). Prostredníctvom upravených textov má žiak dosiahnuť ciele, ktoré sú uvedené na začiatku každého upraveného textu, či už má napísať odpoveď, povedať príbeh, vysvetliť, či navrhnúť koniec príbehu, atď.. Cieľovú skupinu tvoria odborní zamestnanci: 1. školský špeciálny pedagóg, 2. špeciálny pedagóg pracujúci v CŠPP, 3. špeciálny pedagóg pracujúci v CPPPaP, 4. rodičia, ktorých dieťa má diagnostikovanú vývinovú poruchu učenia – dyslexiu.

Námety na reedukačnú činnosť tvoria pracovné listy a upravené texty na čítanie s porozumením, obsahujú metódy a postupy na prácu s uvedeným materiálom.

K vypracovaniu týchto námetov ma viedla moja prax, kde ako začínajúci špeciálny pedagóg som mala k dispozícii len veľmi málo materiálu v slovenskom jazyku. Taktiež mi chýbali upravené texty tak, aby sa v nich žiaci vedeli zorientovať, nájsť odpovede na otázky pod textom.

Reedukačná činnosť je úspešná iba vtedy ak je prevádzaná pravidelne a netrvá dlhšie ako 20 minút. Je dôležité, aby každý, kto s dieťaťom pracuje poznal nielen diagnózu dieťaťa, ale aj jeho osobnosť a jeho záujmy. Pracovné listy odporúčam používať na začiatku reedukačnej činnosti. Sú zostavené tak, aby každé dieťa zažilo pocit úspechu a tak má chuť pracovať ďalej. Následne je vhodné využívať upravené texty na čítanie. Terapiu odporúčam zakončiť opäť pracovným listom, nie je to však nevyhnutné. Závisí to od okolností, napr. ako dlho dieťa pracuje s jedným pracovným listom, prípadne s textom. Ak badáte na dieťaťu únavu, pracovný list nemusí dokončiť a môžete ho použiť na budúcu terapiu. S týmito pracovnými materiálmi žiaci veľmi radi pracujú, tešia sa na terapiu, nevnímajú ju ako spôsob učenia sa. Môžem konštatovať, že aj keď žiaci nenapredujú „rýchlosťou blesku“ tieto materiály sú dobrou pomôckou pri práci s nimi.

Ciele, ktoré sú stanovené v týchto námetoch sa nám podarilo spoločnými silami dosiahnuť. Spoločnými silami uvádzam preto, pretože bez snahy žiakov by reedukačná činnosť bola zbytočná.

Tieto pracovné materiály nie sú náročné na pomôcky a prostriedky. Zväčša používame farbičky, ceruzy, kancelársky papier, tlačiareň, prípadne skener. Taktiež ak je možnosť využitia interaktívnej tabule a počítača, nie je to však nevyhnutnosťou.

2 CHARAKTERISTIKA ŠPECIFICKÝCH PORÚCH UČENIA

Poruchy učenia existovali aj v minulosti a stále patria k aktuálnym problémom nášho školstva. Vďaka odbornej verejnosti sa dostávajú aj do povedomia laikov. Poruchami učenia trpí približne 11% až 25% jednotlivcov a tieto poruchy sa vyskytujú trikrát častejšie u chlapcov (Harčaríková, 2010). Špecifické poruchy učenia sa diagnostikujú zvyčajne až po nástupe do školy, avšak už v predškolskom veku sa vyskytujú u niektorých detí zvláštnosti, ktoré sa neskôr môžu rozvinúť ako špecifické poruchy učenia. Oslabenie základných schopností neskôr vedú k ťažkostiam v učení (Sindelarová, 1996).

Dieťa majúce problém naučiť sa čítať, písať, počítať sa dostáva do spoločensky nevýhodného a ponižujúceho postavenia. Táto neschopnosť znamená zahatať si cestu k informáciám a k vzdelaniu. Ak takýmto jednotlivcom chceme pomôcť je potrebné aby sme pochopili jeho nie práve priaznivú situáciu. Ak pochopíme jeho problém je to prvý krok k pomoci (Harčaríková, 2010).

Podľa § 94 ods.1 a § 2 písmeno s) zákona č. 245/2008 Z.z. (školský zákon) sa výchova a vzdelávanie detí a žiakov uskutočňuje:

- v základnej škole pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou (NKS),
- v špeciálnej triede pre žiakov s VPU v základnej škole,
- v školskej integrácii, t. j. v triede alebo výchovnej skupine spolu s ostatnými deťmi alebo žiakmi školy.

2.1 Špecifické poruchy učenia

Pojem **špecifické poruchy učenia (ŠPU)** je termín označujúci heterogénnu skupinu problémov, ktoré sa prejavujú pri osvojovaní a používaní reči, čítania, písania, počúvania a matematiky. Tieto problémy majú individuálny charakter a vznikajú na základe dysfunkcií centrálnej nervovej sústavy (Zelinková, 2003). Často sú sprevádzané ďalšími príznakmi – poruchy reči, problémy sústredenia, impulzívne správanie, poruchy v oblasti percepcie, poruchy motoriky (syndróm ADD, ADHD). Všetky príznaky porúch učenia spôsobujú zlyhávanie žiaka v školských výkonoch a prelínajú sa do celého edukačného procesu. Znemožňujú primerane reagovať, rozumieť bežným pokynom učiteľa pri vzdelávaní. Častý až pravidelný neúspech vyvoláva u jednotlivca so špecifickými poruchami učenia stavy úzkosti a pocit strachu (Bartoňová In Pipeková, 2006).

Je dôležité odlíšiť **špecifické poruchy učenia** od **porúch nešpecifických**, ktoré môžu byť spôsobené napríklad zníženou úrovňou intelektových schopností, zmyslovým postihnutím, zníženou úrovňou motivácie dosahovať čo najlepšie školské výkony, či sociálnym prostredím, ktoré neposkytuje jednotlivcovi dostatok adekvátnych podnetov (Harčaríková, 2010).

Špecifické poruchy učenia sa týkajú detí, adolescentov aj dospelých a podstata ich problémov nespočíva v nepostačujúcej všeobecnej inteligencii. Variabilita porúch a ich vzájomné kombinácie sú rôznorodé a niekedy nečakané.

Definícia špecifických porúch učenia prešla značným vývojom, terminológia je nejednotná, a to z toho dôvodu, že problematika špecifických porúch učenia zasahuje aj do iných vedných odborov. V oblasti moderných definícií Matějček (1995 In Bartoňová, 2004) poukázal na definíciu expertov z USA v roku 1980, ktorí definujú špecifické vývinové poruchy učenia ako súhrnné označenie pre rôznorodú skupinu porúch, ktoré sa prejavujú výraznými problémami pri nadobúdaní a používaní takých vedomostí

a zručností ako je rozprávanie, porozumie hovorenej reči, čítanie, písanie, matematické usudzovanie alebo počítanie. Tieto poruchy sú typické pre postihnutého jednotlivca a predpokladajú dysfunkciu centrálného nervového systému. Porucha učenia sa môže vyskytnúť súbežne s inými formami postihnutia (napr. zmyslové postihnutie, mentálna retardácia, sociálne a emocionálne poruchy) alebo súbežne s inými vplyvmi prostredia (napr. kultúrne zvláštnosti, nedostatočná výučba), nie je priamym následkom takéhoto postihnutia alebo nepriaznivých vplyvov.

Na základe všeobecných prejavov špecifických porúch učenia môžeme definovať špecifickú poruchu čítania – dyslexiu, písania – dysgrafiu, pravopisu – dysortografiu, počítania – dyskalkúliu, kreslenia – dyspinxiu, hudobnosti – dysmúziu, schopnosti vykonávať zložité praktické úlohy – dyspraxiu. Predpona „dys“ znamená v tomto prípade rozpor, deformáciu, čo naznačuje, že niečo sa vyvíja nesprávne, alebo nie úplne. Druhú časť tvorí grécke označenie postihnutej schopnosti. „Vývinová“ znamená, že hoci je porucha prítomná od narodenia, prejaví sa až na určitom stupni vývinu, obvykle pri nástupe dieťaťa do školy, prívlastok „špecifická“ znamená, že zodpovedá špecifickým pomerom organizmu dieťaťa (Harčaríková, 2010).

Podľa Pokornej (2001) existuje fenomén špecifických porúch učenia, ktorý niekedy výrazne nepriaznivo ovplyvňuje vzdelávanie a osobnostný rozvoj detí, má vplyv aj na ich celoživotnú orientáciu a adaptáciu v spoločnosti. Má rozličnú etiológiu mimointelektového charakteru, ktorá negatívne ovplyvňuje aj rozvoj kognitívnych a intelektových funkcií jednotlivca.

Prítomnosť deficitov čiastkových funkcií, ako aj špecifických porúch učenia je významným faktorom rozvoja osobnosti každého človeka, ktorý nimi trpí a preto by to nemalo byť rodičmi ani pedagógmi prehliadnuteľné a spochybňované.

Vzhľadom k nejednotnosti terminológie špecifických porúch učenia sa v súčasnosti objavujú tendencie o definovanie pojmu založeného nie na vysvetlení poruchy, ale založeného na potrebách dieťaťa. Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) uvádza, že jednotlivci so špecifickými poruchami učenia sú považovaní za žiakov so špeciálnymi vzdelávacími potrebami.

2.2 Príčiny a základné prejavy špecifických porúch učenia

O príčinách vzniku špecifických porúch učenia existuje mnoho teórií. V podstate všetky naznačujú, že príčina oneskorovania sa v učení je v súčasnosti neznáma a nevysvetliteľná. Je dôležité vychádzať z aspektov neurofyziologických, špeciálnopedagogických, sociologických, psychologických a lingvistických.

Delenie príčin vzniku špecifických porúch učenia podľa Kučeru (In Zelinková, 2003):

- príčiny encefalopatické – ľahká mozgová dysfunkcia
- príčiny hereditárne – dedičnosť
- príčiny hereditárno – encefalopatické – kombinácia LMD a dedičnosti
- príčina idiopatická alebo neurotická

Firth (1997 In Zelinková, 2003) rozdeľuje príčiny vzniku špecifických porúch učenia do troch rovín:

- biologicko-medicínska rovina
- kognitívna rovina
- behaviorálna rovina

Biologicko-medicínska rovina poskytuje nezvratné dôkazy o tom, že rôzne vývinové poruchy a dysfunkcie sú ovplyvnené génmi. Keď sa medzi blízkymi príbuznými (rodičia,

súrodenci) jednotlivca vyskytne dyslexia, je možné predpokladať, že na 40-50% sa to prejaví aj u neho.

V kognitívnej rovine sa preukázali nasledujúce deficity: vizuálny deficit, deficit v oblasti reči a jazyka, deficit v procese automatizácie, deficit v oblasti pamäte, fonologický deficit. Behaviorálna rovina zahŕňa rozbor procesov čítania, rozbor procesov písania, rozbor správania pri čítaní, písaní a pri bežných denných činnostiach (Zelinková, 2003).

Podľa najnovších výskumov sa za príčiny porúch učenia pokladajú:

- dispozičné príčiny
- genetické vplyvy s odchýlkami funkcií v centrálnom nervovom systéme
- ľahké mozgové postihnutia
- nepriaznivé vplyvy rodinného prostredia
- podmienky školského prostredia (Harčaríková, 2010).

Nepriaznivý vplyv prostredia či už rodinného alebo školského, nie je priamou príčinou špecifických porúch učenia. Zistenie príčin špecifických porúch učenia je dôležité z pohľadu samotného jednotlivca a jeho následnej intervencie a stanovenia správneho postupu korekcie príslušnej poruchy.

Medzi **základné prejavy špecifických porúch učenia** patrí:

- neschopnosť dieťaťa integrovať viac mentálnych funkcií k jednému vzdelávaciemu cieľu,
- dysfunkcia centrálneho nervového systému,
- zaznamenávame ich v predškolskom veku, výrazne sa prejavujú v školskom veku a týkajú sa života v dospelosti,
- sú originálne a špecifické v rovine diagnostiky, terapie, korekcie,
- môžu byť spúšťacím mechanizmom ďalších problémov (výchovných),
- môžu sa objavovať súbežne s inými postihnutiami,
- môžu sa prejavovať aj s vonkajšími negatívnymi vplyvmi (Harčaríková, 2010).

Za **prejavy špecifických porúch učenia** považuje Zelinková (2003) problémy:

- v oblasti reči,
- zrakového vnímania,
- sluchového vnímania,
- pravoľavej orientácie,
- priestorovej orientácie,
- orientácie v čase,
- vnímania a reprodukcie rytmu,
- procesu automatizácie,
- vývinu jemnej a hrubej motoriky,
- pohybovej koordinácie,
- vnímania telesnej schémy,
- sústredenia,
- správania.

3 DYSLEXIA

Patrí medzi najnámejšie pojmy zo skupiny porúch učenia. Staršie názvoslovie používalo pre stratu schopnosti čítať termín „slovná slepota“ a pre vývojovú formu poruchy termín „vývojová slovná slepota“. V súčasnosti je všeobecne prijatý termín „dyslexia“, prípadne „vývinová dyslexia“, spoločne s termínom „špecifická porucha čítania“ (Matějček 1988). *Špecifická vývojová dyslexia je porucha prejavujúca sa neschopnosťou naučiť sa čítať, napriek tomu, že sa dieťaťu poskytuje bežné výukové vedenie, má primeranú inteligenciu a sociokultúrne príležitosti. Je podmienená poruchami v základných oznávacích schopnostiach, pričom tieto poruchy sú často konštitučného pôvodu* (Matějček, 1988, s. 21).

V roku 2003 publikovala pracovná skupina Medzinárodnej dyslektickej spoločnosti v *Annals of Dyslexia* túto definíciu: „*Dyslexia je špecifická porucha učenia, ktorá je neurobiologického pôvodu. Je charakterizovaná problémami so správnym a/alebo plynulým rozpoznaním slova a nesprávnym pravopisom a dekódovacími schopnosťami. Tieto problémy sú typickým následkom deficitu vo fonologickej zložke jazyka, ktoré je často neočakávané vo vzťahu k ostatným poznávacím schopnostiam a k podmienkam efektívnej výučby v triede. Medzi sekundárne následky môžu patriť problémy s porozumením čítaného a obmedzené čitateľské skúsenosti, ktoré bránia rastu slovnej zásoby a základných vedomostí*“ (Bratoňová, 2004, s. 13).

Dyslexia negatívne ovplyvňuje osvojovanie poznatkov vo všetkých vyučovacích predmetoch a často sa objavuje v spojení s dysortografiou (poruchou pravopisu). Mnohí z nás si nedokážu predstaviť, aké ťažké je to pre žiakov s dyslexiou učiť sa prírodovedné a spoločenskovedné predmety.

3.1 Prejavy dyslexie

Poruchy učenia ovplyvňujú prežívanie a správanie sa žiaka v akýchkoľvek situáciách. Takéto deti nie sú schopné napriek tomu, že vynaložia viac úsilia, dosiahnuť rovnaké výsledky ako ostatní.

V praxi sa stretávame s odhalením dyslexie v rôznom veku žiaka. V niektorých prípadoch ju identifikujeme už v prvom ročníku, u niektorých prípadoch je to až v piatom ročníku. Žiak začína zlyhávať predovšetkým pri väčšom množstve učiva a pri náročnosti učebnej látky. Odlíšiť dyslexiu od slabého čítania je veľmi ťažké aj pre odborníkov a vyžaduje si to dôslednú diagnostiku.

Za najčastejšie prejavy dyslexie Michalová (2004) uvádza problém vybaviť si a zapamätať písmená, rozlíšiť tvary písmen, znížená schopnosť spájať písanú a zvukovú podobu hlásky, rozlíšenie tvarovo podobných písmen, nerozlíšenie zvukovo podobných hlások, problémy s mäkčením spoluhlások, hlásková inverzia, pridávanie písmen, slabík a iné.

Podľa Zelinkovej (2003) sa prejavy dyslexie premietajú do oblastí zrakovej percepcie, priestorovej orientácie, sluchovej percepcie, automatizácie, pamäte, koncentrácie pozornosti, motoriky a grafomotoriky, reči a rečových porúch.

3.2 Ako pracovať so žiakmi s dyslexiou

Každý jednotlivец s poruchou učenia je neopakovateľná osobnosť u ktorej sa porucha rovnakého označenia prejavuje iným spôsobom. Práve preto, nie je konkrétny návod, ako pracovať so všetkými žiakmi s poruchou učenia, ale s istotou môžeme povedať, že

vo všeobecnosti je potrebné využívať čo najefektívnejšie opatrenia. Umožnime aj týmto žiakom zažiť pocit úspechu.

Všeobecné možnosti úľav, tolerancie:

- tolerujeme slabikovanie u žiakov, ktoré sú v špeciálnopedagogickej starostlivosti a vedieme ich k správnej technike čítania
- žiak číta iba krátke a jednoduché úseky pred celou triedou
- k domácej príprave dávame žiakovi len primeranú časť textu
- necháme mu k dispozícii pomôcky ako napríklad záložku, čítacie okienko
- netrestáme a nekritizujeme žiaka s dyslexiou ak sa horšie orientuje v texte
- pred vlastným čítaním vyberieme z textu ťažké slová a precvičíme ich čítanie
- berieme do úvahy, že títo žiaci nemôžu stačiť tempu bežného čitateľa
- umožníme mu čítať knihy podľa vlastného výberu
- žiak je jednoznačne informovaný, čo si má osvojiť do nasledujúcej hodiny
- povzbudzujeme dieťa k čítaniu
- nevyhnutnosť naučiť jeho i rodičov rovnakou metódou postupovať pri domácej príprave (Harčaríková, 2010).

4 NÁMETY NA REEDUKAČNÚ ČINNOSŤ U ŽIAKOV S VÝVINOVÝMI PORUCHAMI UČENIA

Proces korekcie špecifických porúch učenia je charakterizovaný Bartoňovou (2004) ako dlhodobý diagnosticko-terapeutický proces, ktorého cieľom je odstrániť alebo zmierniť problémy žiaka a celkovo zlepšiť jeho psychický stav. Činnosti spojené s nápravou je potrebné prispôbiť individuálnym schopnostiam žiaka. Z praxe vieme aké je dôležité zapojenie čo najviac zmyslov na dosiahnutie úspechu. Tieto pracovné listy a námety na prácu so žiakmi s vývinovými poruchami učenia sú zostavené tak, aby každý žiak mohol zažiť úspech. Zároveň tu ide aj o posilnenie jeho sebavedomia a ocenenie jeho vynaloženého úsilia.

Pracovné listy a upravené texty sú zostavené tak, aby s nimi mohli pracovať nielen zamestnanci centier – centrá špeciálno-pedagogického poradenstva, centrá pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, ale aj pedagógovia vo vyučovacom procese, ale aj školskí špeciálni pedagógovia. Je už len na odbornom zamestnancovi a pedagógovi aby si vybral formu, akou budú jeho žiaci pracovať, či už to bude skupinová alebo individuálna.

Reedukačná činnosť je úspešná ak prebieha každý deň. Optimálne je ak prebieha maximálne 20 minút. Dĺžka závisí od veku a sústredenosti žiaka. Nie vždy sa dá pracovať 20 minút. Jednotlivec, ktorý bude vykonávať reedukačnú činnosť musí predovšetkým poznať žiaka, jeho osobnosť, záujmy. V praxi sa stretávam s tým, že väčšina žiakov okrem poruchy učenia má diagnostikované aj ADHD. Na terapie prichádzajú žiaci v popoludňajších hodinách, preto je dôležité, aby sme žiaka najprv vypočuli aký mal deň, čo zažil, ako sa mu v škole darilo, aký mal problém. Až následne po rozhovore začneme reedukačnú činnosť a tu si sledujeme aj čas. Nie je pravidlom, že dieťa vždy vydrží 20 minút, ako som uviedla, závisí to aj od predchádzajúcich okolností.

Ak je dieťa unavené, rozptýlené a jeho pozornosť nie je možné upútať na viac ako 10 minút, nesnažíme sa o prácu s textom.

Vyberieme preto jeden pracovný list podľa toho, čo je potrebné u žiaka rozvíjať a motivujeme žiaka k zvládnutiu aspoň tejto úlohy.

Pracovné listy sú čiernobiele (jednofarebné) preto, aby nedochádzalo k rozptyľovaniu pozornosti žiaka.

Námety na reedukačnú činnosť tvoria pracovné listy a upravené texty na čítanie s porozumením, obsahujú ciele a postupy na prácu s uvedeným materiálom.

Pracovný list obsahuje pokyn na prácu s daným listom. Upravené texty v úvode obsahujú ako ich upraviť, k textom sú pracovné listy, ktoré slúžia na overenie čítania s porozumením. V praxi sa mi ako veľmi prospešné ukázalo upraviť každý text do takejto formy. Ak žiak čítal neupravený text, v porozumení a reprodukcii zlyhával, nevedel to v texte nájsť, bolo ťažké ho zmotivovať k práci, text sa mu zdal náročný.

V závere by som rada zdôraznila, že nech už tu máme akýkoľvek pracovný list, netreba zabúdať na dodržiavanie špeciálno-pedagogických zásad a individuálny prístup, pretože každý z nás je iný a zároveň jedinečný.

4.1 Pracovné listy zamerané na rozvoj zrakového a fonologického uvedomovania

Pracovný list – Skvelý básnik

Ročník: 1. a 2. ročník

Cieľ:

- prežiť úspech,
- zvýšiť rýchlosť a obratnosť pri určovaní slabík, vytlieskávaní slabík,
- rozvíjať zrakovú pamäť
- rozvíjať sluchovú pamäť
- priradiť a vypísať rýmy k obrázkom
- správne pomenovať obrázky

Formy a metódy: riadený rozhovor, samostatná práca

Zásady: názornosti, primeranosti, trvácnosti, aktívnosti

Postup práce: Pri práci v centre počas reedukačnej činnosti, ktorá prebieha väčšinou individuálne pedagóg zoznámi žiaka s pracovným listom. Úlohou žiaka je vymyslieť rýmy k obrázkom na pracovnom liste a nezabudnúť pomenovať jedným slovom to, čo vidí na obrázku.

Ak dieťa nedokáže samostatne vymyslieť rýmy, ako pomôcku mu môžeme poskytnúť prílohu 1.

V školskej práci pedagóg môže pracovný list využiť v akejkoľvek fáze vyučovacieho procesu. Ako motiváciu pre žiakov, aby našli čo najviac rýmov: „Kto vymyslí najviac rýmov, stane sa najlepším básnikom v triede.“

Pracovný list – Úspešný detektív

Ročník: 1. a 2. ročník

Cieľ:

- pomenovať obrázky
- určiť počet slabík s vytlieskávaním
- určiť počet slabík bez vytlieskávania

Formy a metódy: riadený rozhovor, samostatná práca

Zásady: názornosti, primeranosti, trvácnosti, aktívnosti

Metod. postup práce:

Práca v centre: Zoznámenie žiaka s pracovným listom, overenie porozumenia: Daný pracovný list položíme pred žiaka, vysvetlíme mu, čo bude jeho úlohou:

Slabiky sa schovali do obrázkov. Nájsť ich bude jednoduché. Úlohou je pomenovať tieto obrázky. Pod každým obrázkom vymalovať toľko štvorčekov, koľko slabík má slovo. Názorne mu pomôžeme s jedným obrázkom, pomôžeme určiť počet slabík a následne vymalovať. Ostatné žiak vypracováva sám.

V školskej práci pedagóg môže pracovný list využiť v akejkoľvek fáze vyučovacieho procesu.

Pracovný list – Hľadáme hlásky I,II,III,IV

Ročník: 1. a 2. ročník

Cieľ:

- pomenovať obrázky
- rozlíšiť jednotlivé písmená a farebne označiť
- priradiť hlásku k vhodnému obrázku
- rozvíjať sluchové vnímanie
- určiť a vypísať jednoslabičné a viacslabičné slová
- určiť písmeno, ktoré počujeme na začiatku slova

- určiť písmeno, ktoré počujeme na konci slova

Formy a metódy: riadený rozhovor, samostatná práca

Zásady: názornosti, primeranosti, trvácnosti, aktívnosti

Metod.postup práce:

Práca v centre: Zoznámenie žiaka s pracovným listom, overenie porozumenia: Daný pracovný list položíme pred žiaka, vysvetlíme mu, čo bude jeho úlohou: V každom pracovnom liste je pokyn, čo sa od žiaka očakáva. V prípade, že daný žiak dostane za domácu úlohu vypracovať daný pracovný list, je dôležité overiť si, či porozumel zadaniu pracovného listu.

V školskej práci pedagóg môže pracovný list využiť vo fáze upevnenia učiva vo vyučovacom procese, prípadne daný pracovný list môže využiť aj ako domácu úlohu pre žiakov.

Skvelý básnik

Pomôcky: pero, ceruza, príloha 1

Tvojou úlohou je vymyslieť rýmy k týmto obrázkom. A nezabudni pomenovať jedným slovom to, čo vidíme na tomto pracovnom liste. **Na tomto pracovnom liste vidíme**

_____.

Ja som
.....

Ja som
.....

Ja som
.....

Ja som
.....

Ja som
.....

Ja som
.....

Úspešný detektív

Pomôcky: farbičky, pero

Slabiky sa schovali do obrázkov. Nájsť ich bude jednoduché. Vašou úlohou je pomenovať tieto obrázky. Pod každým obrázkom vymaluj toľko štvorčekov, koľko slabík má slovo.

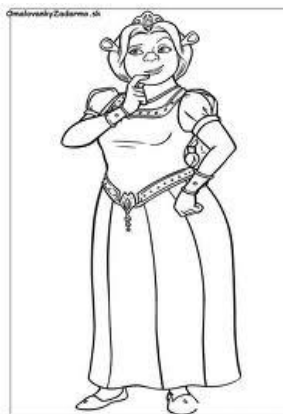

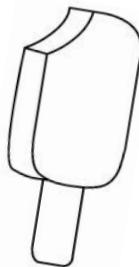
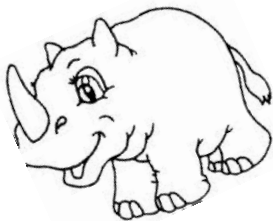
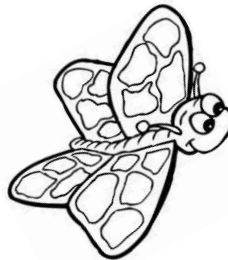

Vieš, ktoré rozprávkové bytosti patria do jednej rozprávky? Ak áno, tak ich zakrúžkuj.

Hľadáme hlásky

Pomôcky: farbičky, pero

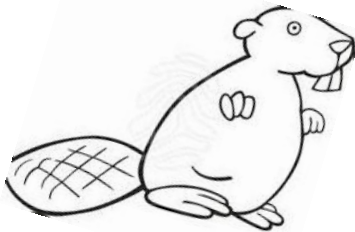
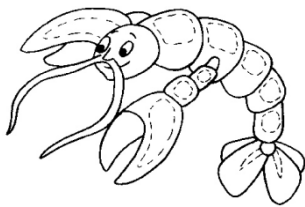
Pomenuj obrázky a zelenou farbou zakrúžkuj tie, ktoré sa začínajú na rovnakú hlásku. Napr. kabát – **začína hláskou K**. Teraz nájdí všetky obrázky začínajúce na písmeno K. Potom obrázky začínajúce na: M a N. Na každé písmeno použi inú farbičku.

Hľadáme hlásky I

Pomôcky: farbičky, pero

Pomenuj obrázky a rovnakou farbou zakrúžkuj tie, ktoré sa končia na rovnakú hlásku
Např. rak – končí **hláskou K**. Teraz nájdi všetky obrázky končiacie na písmeno K, A, R. Na každé písmeno použi inú farbičku.

Tu vypíš všetky slová končiacie sa na K: _____

Tu vypíš všetky slová končiacie sa na A: _____

Tu vypíš všetky slová končiacie sa na R: _____

Tu napíš slová, ktoré sa skladajú z jednej slabiky: _____

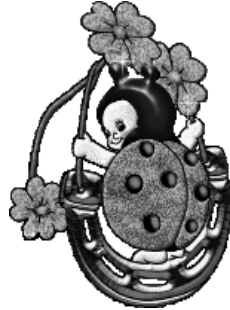
Tu napíš slová, ktoré sa skladajú z dvoch a viac slabík: _____

Hľadáme hlásky II

Pomôcky: farbičky, pero

Vyhľadaj obrázky začínajúce na hlásku P, vypíš slová začínajúce sa hláskou P a písmeno P podčiarkni.

Nájdi všetko čo sa začína písmenom P a daj to do farebného kruhu.

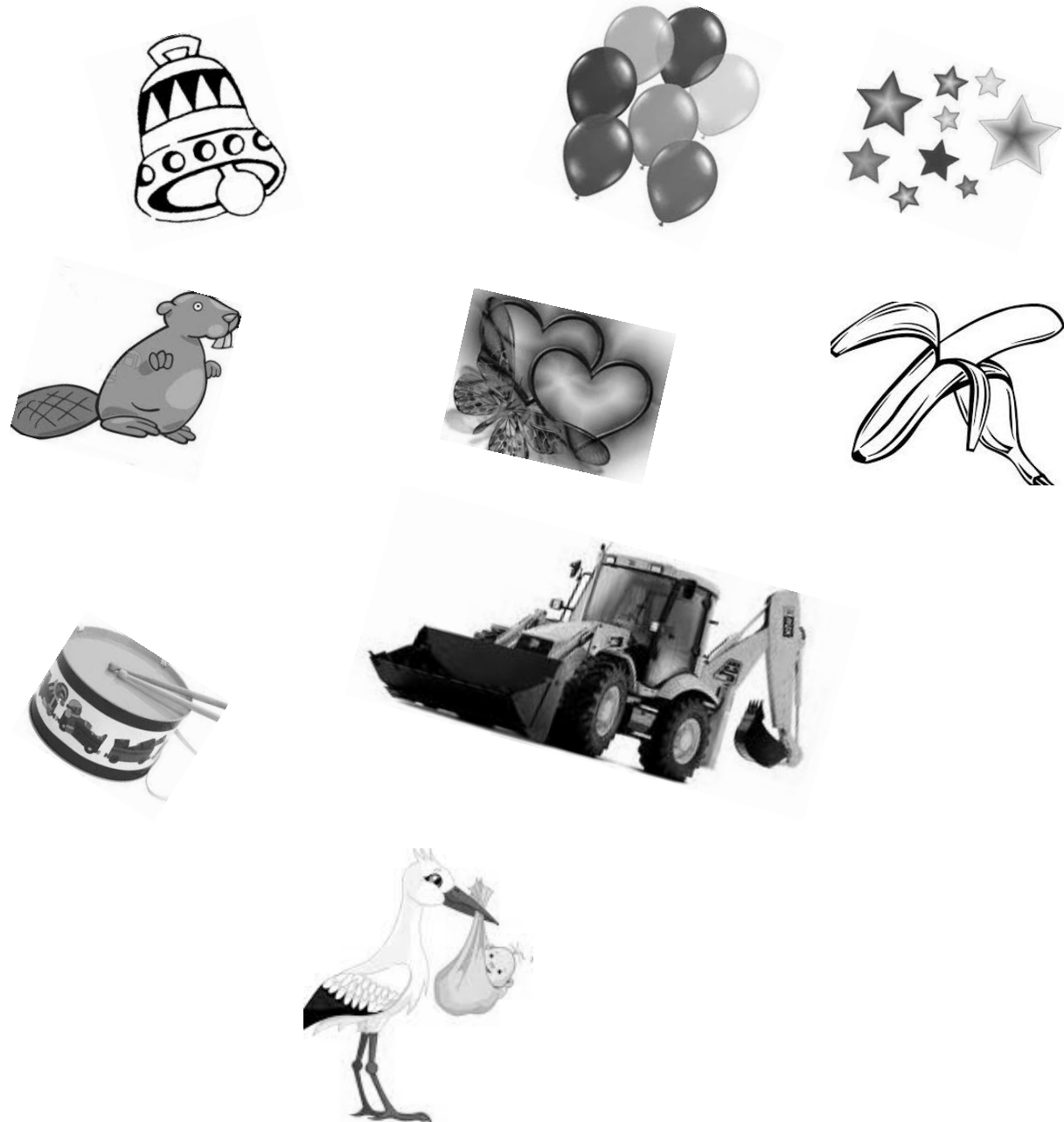
Tu napíš všetko to, čo si dal do kruhu a zelenou farbou podčiarkni prvé písmeno:

Hľadáme hlásky III

Pomôcky: farbičky, pero

Vyhľadaj obrázky začínajúce na hlásku B, vypíš slová začínajúce sa hláskou B a písmeno B podčiarkni.

Nájdí všetko, čo sa začína písmenom B a daj ich do farebného kruhu.

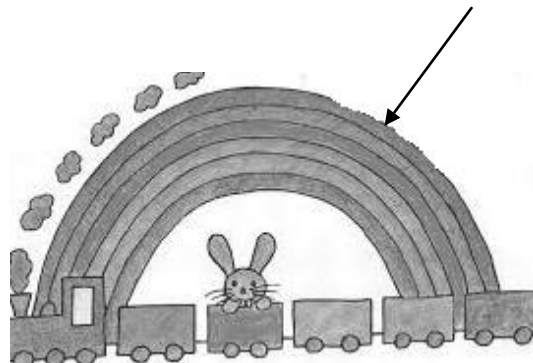
Tu napíš všetko to, čo si dal do kruhu a zelenou farbou podčiarkni prvé písmeno:

Hľadáme hlásky IV

Pomôcky: farbičky, pero

Vyhľadaj obrázky začínajúce na hlásku D, vypíš slová začínajúce sa hláskou D a písmeno D podčiarkni.

Nájdí všetko, čo sa začína písmenom D a daj to do farebného kruhu.

Tu napíš všetko to, čo si dal do kruhu a zelenou farbou podčiarkni prvé písmeno:

Skúsenosť z realizácie reedukačných činností s pracovnými listami:

Skvelý básnik: Ako pomôcku pre žiakov môžeme využiť príloh 1, z ktorej nadiktujeme slová (samozrejme nie v poradí).

Úspešný detektív: Počas terapie som sa stretla so žiakmi, ktorí mali problém určiť počet slabík, odporúčam preto, aby si žiak vytlieskával počet slabík a pedagóg mu ukazoval na prstoch, koľkokrát počul jeho tlesknutie. Môžem konštatovať, že aj spoločné hlasné počítanie tlesknutí sa osvedčilo. Po niekoľkých terapiách to žiak zvládol aj samostatne, bez pomoci ukazovania prstov a hlasného počítania

Hľadáme hlásky I, II, III, IV: Na začiatku terapie vybrať max. 3 farbičky (čím viac farbičiek, tým menšia pozornosť pracovnému listu a väčšia pozornosť zo strany žiaka venovaná výberu farieb). Aj napriek tomu, že pracovný list vyzerá byť jednoduchý, žiaci mali ťažkosti prevažne prváci ale aj druháci určiť na aké písmeno (hlásku) sa končí slovo. Preto ja pri svojej terapeutickej činnosti som zo začiatku dovolila žiakom napísať si pod obrázok jeho pomenovanie. Avšak tejto činnosti sme sa venovali dovtedy, kým žiak neurčil prvú slabiku, druhú, tretiu... bez toho aby si to napísal. Následne sme po zvládnutí určenia slabík prešli k určaniu poslednej hlásky v slove bez písania pod obrázok. Táto činnosť bola pre žiakov vyčerpávajúca a žiaci často potrebovali pomoc aj názornú ukážku. Názorná ukážka sa ukázala ako prospešná a motivujúca činnosť.

Spojenie hláska – písmeno

Čo schovávame vo vreci?

Pomôcky: látkové vrecúško, penové písmená (látkové alebo polystyrénové písmená), papier, pero,

Ročník: 1., 2., 3.ročník

Cieľ:

- spoznať a pomenovať písmeno pomocou hmatu a zraku
- písmeno aplikovať do slova
- rozvíjať zrakové vnímanie

Formy a metódy: slovné a praktickej činnosti, individuálna alebo skupinová forma práce

Zásady: názornosti, primeranosti, cieľavedomosti

Metod. postup práce: Pedagóg vloží do látkového vrecúška penové písmená. Úlohou žiaka je vytiahnuť z vrecúška písmeno, ohmatať si ho a pomenovať. Následne povedať slovo začínajúce sa daným písmenom. Pri reedukácii je potrebné robiť cvičenia tak, aby žiak písmeno videl, hmatal a zároveň zreteľne vyslovil.

Príklad: Žiak si vyberie písmenko C. Ohmatá písmeno a pomenuje „C“. Na „c“ sa začína slovo citrón.

Obmena činnosti:

1. Žiak hovorí slovo, ktoré sa končí písmenom, ktoré si vytiahol z vrecúška.
2. Žiak hovorí slovo, ktoré má dané písmeno v strede slova.
3. Žiak si s daným písmenom sadne naspäť do lavice a napíše na papier čo najviac slov, ktoré majú písmeno „c“.

Skúsenosť z realizácie reedukačných činností:

Najviac sa žiakom páčila terapia, kde mali pomenovať písmeno a následne povedať slovo začínajúce sa na dané písmeno. Najmenej obľúbenou činnosťou obmena činnosti pod č. 2. To im robí najväčšie ťažkosti a tu odporúčam využiť obrázkový materiál.

V praxi som sa stretla aj s tým, že žiak si nevedel spomenúť na slovo slovenské, tak využil slová z hodiny anglického jazyka. Bolo to pre mňa príjemné prekvapenie.

Vyrábame písmená

Pomôcky: modurit (plastelína, slané cesto na modelovanie), podložka, temperové farby

Ročník: 1., 2., 3., 4. ročník

Cieľ:

- rozvíjať zrakové vnímanie, sluchové vnímanie, kinestetické vnímanie
- vytvoriť písmená
- usporiadať písmená podľa určitých kritérií (tvorenie slabík)
- rozvíjať jemnú motoriku

Formy a metódy: slovné a praktickej činnosti, skupinová forma práce

Zásady: názornosti, primeranosti, cieľavedomosti, aktivity

Metod. postup práce: Pedagóg rozdelí žiakov do 4 skupín. Každéj skupine povie 5 hlások, úlohou žiakov je následne hlásky vymodelovať. V každej skupine je toľko jednotlivých písmen, koľko má skupina žiakov.

1. skupina vymodeluje hlásky: a, e, i, o, u
2. skupina vymodeluje hlásky: m, n, b, d, p
3. skupina vymodeluje hlásky: a, e, i, m, n
4. skupina vymodeluje hlásky: b, d, p, o, u

Je vhodné, aby vymodelovaných písmen bolo viac. Vyrobené písmená si žiaci po uschnutí vymaľujú temperovými farbami. Každé písmeno bude mať svoju farbu (napr. E – bude žltej farby, A – červenej farby...).

Následne z nich žiaci podľa pokynov tvorili slabiky:

1. skupina - utvor slabiky mo, mi, ma, pu
2. skupina - utvor slabiky po, do, pe, pu
3. skupina – utvor slabiky am, em, ed, bo
4. skupina – utvor slabiky po, ep, im, du

Obmena: Každý žiak dostane niekoľko písmen, z ktorých sa snaží poskladať slabiky.

Skúsenosť z realizácie reedukačných činností :

Napriek tomu, že uprednostňujem individuálnu terapiu, kde sa naplno môžem venovať jednému žiakovi, pri činnosti Vyrábame písmená som zvolila skupinovú terapiu. Bola to síce dlhšia terapia ako je odporúčaných 20 min., jej čas sa predĺžil na 30 min. A trvala celý týždeň. V pondelok a utorok sme vymodelovali písmená, v stredu sme si ich vyfarbili, vo štvrtok sme si z nich skladali slabiky, v piatok sme zložili aj slová. Okrem krásne vyrobených písmen, sme zažili deň plný zábavy a rozvinuli si aj jemnú motoriku.

Slabiky – moje kamarátky

Pomôcky: kartičky so slabikami, príloha 2

Ročník: 1., 2., 3., 4. ročník

Cieľ:

- triediť slabiky podľa zadaných kritérií (napr. vyber všetky slabiky začínajúce písmenom „l“.
- porovnať a usporiadať úplne rovnaké slabiky
- rozvíjať zrakové a sluchové vnímanie

Formy a metódy: slovné a praktickej činnosti, individuálna forma práce

Zásady: názornosti, primeranosti, cieľavedomosti, aktivity

Met. postup práce: Pedagóg dá žiakovi kartičky so slabikami. Úlohou žiaka je nahlas prečítať slabiky, ktoré sú na kartičkách. Následne vyzveme žiaka, aby vybral iba tie kartičky, ktoré začínajú písmenom „l“. Ak žiak úlohu splní, vyzveme ho, aby si teraz z týchto kartičiek vybral iba tie, ktoré sú úplne rovnaké.

Obmena: Po prečítaní úlohou žiaka je poskladať z kartičiek slová a následne ich prečítať. Táto úloha je určená pre 3. a 4. ročník.

Skúsenosť z realizácie reedukačných činností:

Pomocou tejto reedukačnej činnosti sa nám podarilo zvýšiť rýchlosť čítania – slabikovaným čítaním. Cieľ bol splnený, odstránilo sa dvojité čítanie.

S roztriedením slabík do slov sa žiaci potrápili viac, ale aj tento cieľ splnili.

Zašifrované slová

Pomôcky: interaktívna tabuľa ak pracujeme skupinovo s viacerými žiakmi. Ak iba jeden žiak stačia nám kartičky so slovami , vid. príloha 3

Ročník: 3., 4. ročník

Cieľ:

- priradiť k číslu slovo
- slovo správne prečítať
- rozvíjať zrakové a sluchové vnímanie

Formy a metódy: slovné a praktickej činnosti, skupinová forma práce

Zásady: názornosti, primeranosti, cieľavedomosti, aktivity

Metod. postup práce: Pedagóg pomocou interaktívnej tabule premietne žiakom tabuľku so slovami. Úlohou žiakov je na zadanie pedagóga čo najskôr nájsť správnu odpoveď.

Pedagóg povie číslo z tabuľky a žiak, ktorý prvý prečíta slovo má bod. Napríklad: číslo 5 , žiak odpovedá: „mačka“.

Obmena činnosti:

Fantázii sa medze nekladú, učiteľ môže použiť príklady z matematiky na sčítanie, odčítanie, násobenie, delenie, taktiež môže čísla poprehadzovať....

Je vhodné, aby si žiaci pred súťažou prečítali slová.

Skúsenosť z realizácie reedukačných činností :

Pri tejto reedukačnej činnosti som si uvedomila, že nie je vhodné mať usporiadané čísla v poradí od 1 do 20. Žiak sa rýchlo v číselnom rade vedel zorientovať. Žiaci sa na túto činnosť veľmi tešia a z praxe môžem povedať, že patrí medzi najobľúbenejšie činnosti. rámci terapie.

Hľadaj rozdiely I, II, III

Pri zámenách písmen tvarovo podobných prevádzame cvičenia zamerané na zrakovú percepciu.

Ročník: 1. až 4. ročník

Cieľ:

- určiť rozdiely na obrázku
- rozvíjať zrakové vnímanie

Formy a metódy: slovné a praktickej činnosti, individuálna forma práce

Zásady: názornosti, primeranosti, cieľavedomosti, aktivity

Metod. postup práce: Pedagóg predloží pracovný list žiakovi. Úlohou žiaka je nájsť rozdiely na obrázku a označiť ich.

V školskej práci pedagóg môže pracovný list využiť ako domácu úlohu pre žiakov.

Hľadaj rozdiely I

Hľadaj rozdiely II

Nájd 6 rozdielov. Urč čím sa obrázky odlišujú. Názov rozprávky _____

Hľadaj rozdiely III

Nájdi 7 rozdielov. Urč čím sa obrázky odlišujú. Názov rozprávky_____

Nájdi rovnaké obrázky

Ročník: 1. až 4. ročník

Cieľ:

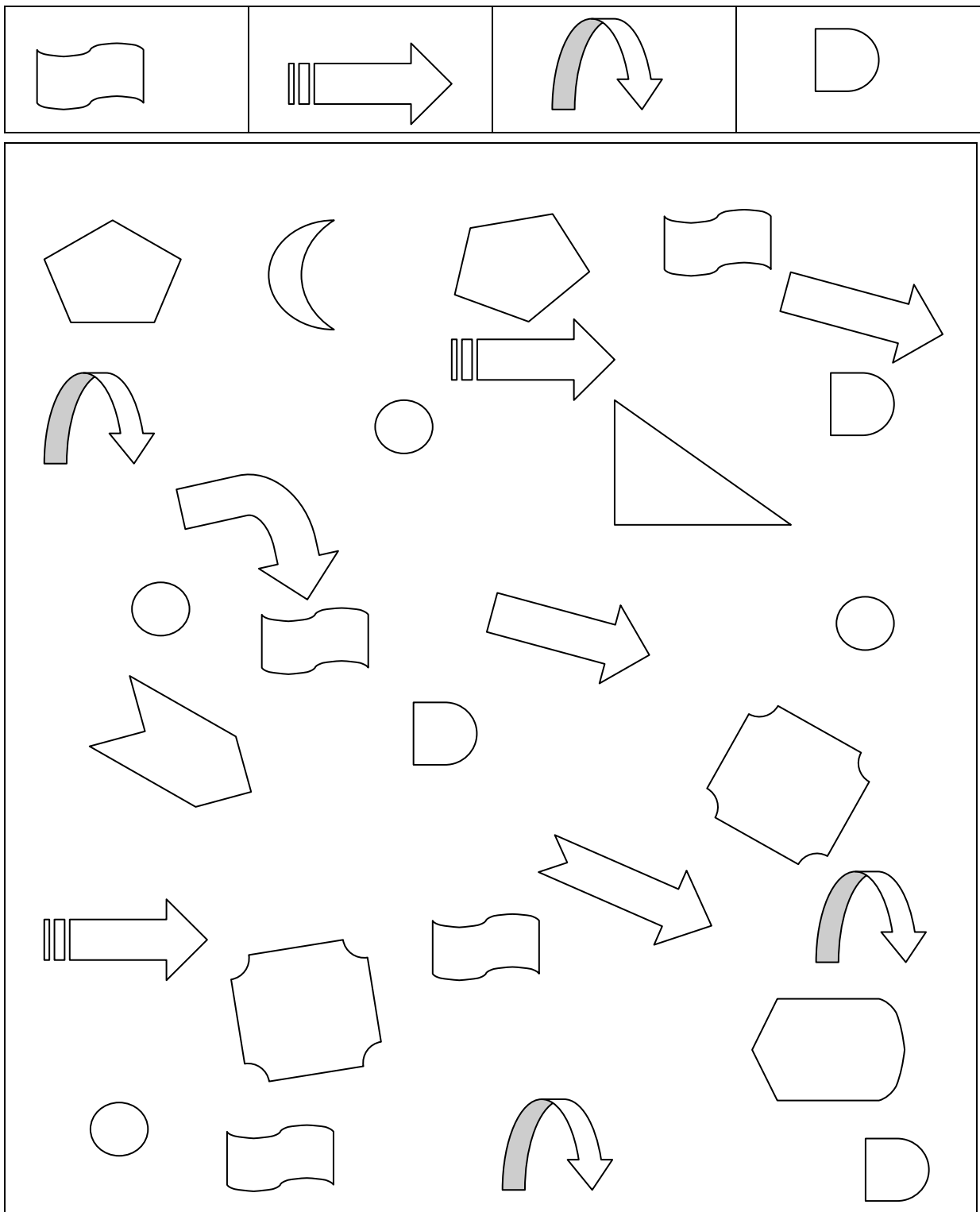
- rozlíšiť a priradiť správne tvary podľa zadaných kritérií

Formy a metódy: slovné a praktickej činnosti, individuálna forma práce

Zásady: názornosti, primeranosti, cieľavedomosti, aktivity

Metod. postup práce: Pedagóg predloží pracovný list žiakovi. Úlohou žiaka je nájsť a označiť rovnaké tvary ako sú nakreslené v hornej tabuľke.

V hornej tabuľke sú nakreslené obrázky. Nájdi ich vo veľkom rámečku.

Skúsenosť z realizácie reedukačných činností:

Touto formou si žiaci precvičujú zrakové vnímanie a pritom si to ani neuvedomujú. Vnímajú to ako zábavnú činnosť. Zrakovú diferenciaciu zaradujem vždy na začiatok reedukačnej činnosti. V závere reedukácie prevažne žiaci prvého ročníka chcú vymalovať tieto obrázky. Vzhľadom na čas trvania, umožňujem vymalovať obrázky až po 20 minútach. Snažím sa, aby sa žiaci pri tejto činnosti uvoľnili.

4.2 Cvičenia zamerané na očné pohyby

Ročník: 1. až 4. ročník

Cieľ:

- usporiadať písmená podľa jednotlivých kritérií
- utvoriť slová, slovné spojenia

Formy a metódy: slovné a praktickej činnosti, individuálna forma práce

Zásady: názornosti, primeranosti, cieľavedomosti, aktivity

Metod. postup práce: Pedagóg predloží pracovný list žiakovi. Úlohou žiaka je pracovať podľa zadania na pracovnom liste.

1. Len jedno z áut skrýva názov značky. Napíš názov tejto značky.

2. Tajuplný ostrov skrýva meno Robinsonovho spoločníka. Napíš ho.

3. Aký poklad ukrýva otvorená truhlica? Napíš.

4. Len jeden prehrávač prehrá skladbu známeho skladateľa. Napíšte jeho meno.

S O M T H E T H A O N A

5. Len jedna obálka obsahuje list. Komu je určený?

B M B A I M B J P I O Č U K C E

6. Autá sa ponáhľajú k

P B O O U Ž R I A Č R C U

7. Ako sa volajú títo ľudia? Napíš.

M V K a i v r o i e l d k a o

 _____ _____ _____

8. So zatvorenej sme vybrali . Vylúštiš túto hádanku ?

g l a y r ž e á a ž s a e n e

9. Ktorá ryba a ktorý vták sa ukrývajú v nasledujúcich šifrách? Napíš .

P i S r o j a k ň a a

10. Nájdi názvy kultúrno - historických pamiatok UNESCO. Napíš ich.

L V e l k v o o č l í a n e c

11. Čítaj len druhé písmeno z každého slova. Nájdeš mená d'alekých krajín.

Akosul póluk erili mensene hag.

Pjesle keřany kment rese anakda.

Spondu lama ende lasame ome raku.

Obilo lemeze iliko lili uzlulku mez.

12. Čítaj len druhé písmeno z každého slova. Nájdeš mená vzdialených ostrovov.

Pare ozumi rohyl aryhyla mymyni.

Acilka keku, ojiko olu tomo eniky.

Amele male olos mela odilo vi iv vy.

13. Čítaj len druhé písmeno z každého slova. Nájdeš mená cudzokrajných miest.

Ilomeky tirysi omkula rase.

Uko lába obuku sumo ulumu.

Odidi ehele jája ekesu sama.

14. Čítaj len druhé písmeno z každého slova. Nájdeš názvy ostrovov.

Afu jini ole piqu spa nís kno as oku my.

Okne ja oj umo sad sne osi okera dýk.

Umi saf vro zi hán kno osu ekuro byb.

Upu hoto dre oto do iry cif eca ski dýv.

15. Značka pripomínajúca zákaz vjazdu ti prezradí, kam nesmieš ísť. Čítaj podľa písmenka zľava doprava.

H	D	J	O	K	S
K	S	R	I	E	G
E	K	L	M	Y	S

16. Pomocou kľúča otvoríš miestnosť, kde ukrývajú rozprávkovú bytosť. Napíš jej meno .

a	S	t	ch	s	n
p	j	r	p	k	l
e	d	e	m	k	u

17. Notový zápis 🎵 ti pomôže rozlúštiť názov opery Eugena Suchoňa. Napíš tento názov.

f	K	Y	r	f	E
d	S	ú	h	n	A
t	O	N	g	e	Á
O	í	ň	B	h	P
R	a	h	k	L	v
a	O	S	V	S	a

£	🎵	£	🎵	£	£
£	£	🎵	£	£	£
🎵	£	£	£	£	£
£	£	🎵	£	£	£
£	🎵	£	£	£	🎵
🎵	£	£	£	£	£

18. Meteorologická značka ☀ ti pomôže odhaliť názov hlavného mesta. Napíš ho.

☉	☀	☉	☀	☉
☉	☉	☀	☉	☉
☀	☉	☉	☉	☉
☉	☀	☉	☉	☉
☉	☀	☉	☀	☉

f	V	o	a	b
v	s	r	j	m
š	t'	a	b	g
d	a	u	l	r
x	v	b	a	k

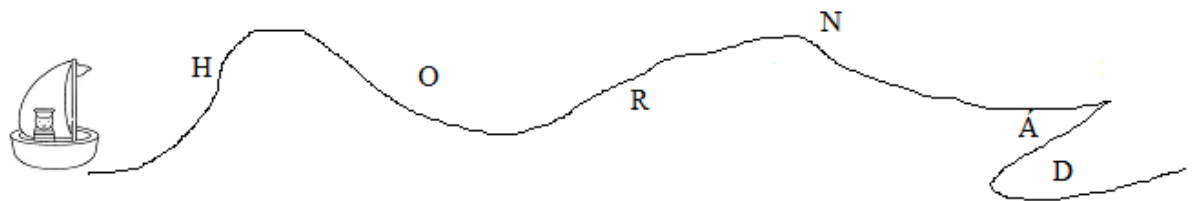
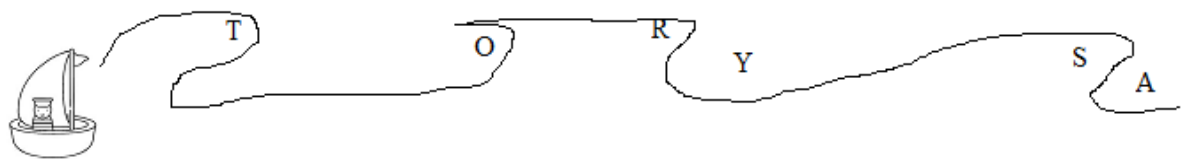
19. Každá zo značiek لا , ق , ظ ukryva názvy rozprávok. Napíš tieto názvy.

ظ	ق	ظ	ق	لا
لا	ظ	ق	ظ	ظ
ق	ظ	لا	ق	ق
ظ	لا	ق	ظ	ق
ظ	ظ	ق	لا	ظ

S	P	N	O	S
CH	E	P	H	U
O	L	E	L	U
I	E	Š	E	K
N	K	A	K	A

ظ _____ ق _____ لا _____

20. Cestuj po prúde riek a zapíš ich názvy:

Skúsenosť z realizácie reedukačných činností:

Pozornosť žiakov bola upútaná na jednotlivé obrázky pod písmenkami. Niektorým žiakom sa práca nedarila, bolo potrebné im pomôcť. Sústredenosť sa narúšala aj tým, že na pracovnom liste je viac úloh.

Počas ďalších terapeutických činností som pracovný list rozstrihala a žiaci po vypracovaní jednej úlohy dostali ďalšiu úlohu. Maximálne 3 úlohy počas jednej terapie. Pracovný list č. 20 – Cestuj po prúde riek sa žiakom páčil najviac. Stále chceli plaviť sa po riekach, moriach, oceánoch. Písmená som nahradila inými písmenami a tak nám vznikli moria, oceány. Žiaci sa pri tejto činnosti uvoľnili a túto činnosť som zahrnula vždy na konci terapeutických cvičení. Žiaci nielen uhádli názvy riek, morí... ale si taktiež rozvinuli jemnú motoriku. Ich úlohou bolo modrou farbičkou zvýrazniť prúd rieky. Odchádzali s pocitom úspechu, spokojnosti a tešili sa na ďalšiu terapiu.

4.3 Úprava textov

Ak žiakovi bola diagnostikovaná špecifická porucha čítania, dyslexia, začína sa reedukácia, čo je súbor metód a postupov, ktorý pomáha upraviť narušenú schopnosť čítať. Je dôležité dodržiavať hygienické a kultúrne návyky pri čítaní. Taktiež reedukácia má byť tvorená na mieru vždy konkrétnemu prípadu. Je potrebné získať žiaka pre spoluprácu, budovať motiváciu k čítaniu a vytvárať pozitívny prístup k čítaniu. K tomu prispieva aj atmosféra pri terapii. Z mojej OSO viem, že to musí byť atmosféra dôvery, optimizmu, spolupráce a musí sa dotýkať nielen žiaka ale aj jeho rodiny, ktorá má veľký vplyv na výsledky reedukačnej činnosti. K tomu, aby táto reedukácia fungovala je motivácia nevyhnutná a je potrebné vzbudiť u žiaka a jeho rodiny reálnu nádej, že náprava poruchy je možná a je možné dosiahnuť zlepšenie. Reedukácia dyslexie je dlhodobá a odmenou pre žiaka je dosiahnutie úspechu.

Ročník: 3. a 4. ročník

Hlavným cieľom:

- Vytvoriť úpravu textu pre zvládnutie čiastkových cieľov.

Čiastkovými cieľmi:

- reprodukovať text s porozumením
- nakresliť hlavnú postavu
- vypísať z textu podľa zadaných kritérií

Formy a metódy: slovné a praktickej činnosti, metóda čítania v páre, individuálna forma práce

Zásady: názornosti, primeranosti, cieľavedomosti, aktivity

Metod. postup práce: Pedagóg predloží upravený text žiakovi. Úlohou žiaka je daný text prečítať (pomaly, intonačne správne). Následne žiak vlastnými slovami zreprodukuje text. Overujeme, či žiak čítal s porozumením. Po zvládnutí reprodukcie textu žiakovi predložíme pracovný list k textu a jeho úlohou je vypracovať pracovný list.

Je veľmi dôležité vybrať vhodný text pre neskoršiu úpravu u osôb so špecifickými poruchami učenia. Vo veku 6 až 9 rokov sú vhodné príbehy o zvieratkách, klasické rozprávky a príbehy o deťoch. Vo veku 9 až 12 rokov majú úspech dobrodružné knihy a vychádza sa aj zo záujmov čitateľa.

Postup pri úprave textu:

Ukážka je z knihy Malgorzaty Strekowskej – Zaremba: **Adam hľadá abecedu.**

Ide o obrázkovú knihu zoznamujúci deti s jednotlivými písmenkami abecedy. Sprievodcom abecedou je malý kocúrik Adam, ktorý prežíva veselé dobrodružstvá.

1. Okraje stránky sme nastavili na 2,5 cm z každej strany, text zarovnáme vľavo, riadkovanie je 1,5 boda, písmo Verdana (pôsobí ľahkým dojmom a text je prehľadný), veľkosť písma 14 bodov, nadpis 16 bodov a tučné písmo. Farba písma o jeden odtieň svetlejšia ako automatická čierna. Dĺžka viet sa pohybuje do 10 slov. Súvetia sú rozdelené na kratšie vety, aby sme dosiahli lepšiu prehľadnosť. Snahou bolo, aby každý odsek mal novú myšlienku. Text sme vytlačili na krémový papier čiernobiely. Týmto spôsobom boli upravené nielen texty ale aj pracovné listy k textom.

Text č. 1

Ahoj, Adam!

Ani za siedmimi horami, ani za siedmimi dolami,
ale hneď tu, v malom domčeku pri zelenej lúke,
býval kocúrik Adam.

„Ach, akési čudné meno! Prečo sa volám akurát Adam?“
spýtal sa raz mamičky.

„Lebo tvoje meno sa začína na A.
A to je prvé písmenko z celej abecedy,“
odpovedala mu mamička.

„Tak aj ty musíš byť ten najlepší, najmúdrejší a najusilovnejší
kocúrik v celej škole.“

„V akej škole? Čo je to škola? Niečo na jedenie?“
spýtal sa Adam.

„Ale kdeže na jedenie! Do školy chodia všetky deti
a učia sa tam všeličo múdre a užitočné.“

„Mne sa nechce byť múdry a užitočný,
mne sa chce spať,“ zívól si Adam a zaspal.

Úlohy k textu č. 1

Cieľ: Správne vybrať ponúkanú možnosť. Reprodukovať text.

Prečítaj si ukážku.

Adam je kocúrik z knihy Adam hľadá abecedu.

Podčiarkni:

Ako sa volá kocúrik?

Miško Adam Ján Alfréd

Na aké písmenko sa začína jeho meno?

C D A O

Aký musí byť kocúrik Adam?

najlenivejší najusilovnejší najlepší

Čo sa deti učia v škole?

hrať všeličo múdre všeličo veselé

Čo chcel robiť Adam?

oblizovať sa spať jesť

Text č. 2

B්ර්ර, škola!

Adam premýšľal až do večera,
ako by sa vyhol škole, ale nič nevymyslel.
Mamička mu prišla dať bozk na dobrú noc
a Adam sa jej spýtal, ktoré je druhé písmeno
v abecede.

„B ako baran, bobor alebo bažant“, odvetila mamička.
„Nemohol by som sa volať na B? Napríklad Benjamín.“
„Prečo“, nechápala mamička. „Nepáči sa ti tvoje meno?
Alebo by si chcel byť baran?“

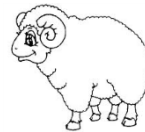
„Keby baran nemusel chodiť do školy,
tak by som bol radšej baran. Bojím sa školy“,
priznal Adam.

„Ty si ale bojazlivý,“ usmiala sa mamička
a pohladkala ho po sivom kožúšku.

„Všetci musia chodiť do školy,
Od prvého písmenka po posledné.
Vari by si nechcel zostať hlúpi?“

„Musím nájsť písmenko, ktoré rado spí
a nemusí chodiť do školy!“

Rozhodol sa Adam už potme,
a vzápätí už sladko odľukoval.

Úlohy k textu č. 2

Cieľ: Správne vybrať ponúkanú možnosť. Reprodukovať text.

Prečítaj si ukážku.

Ukážka je z knihy Adam hľadá abecedu.

Podčiarkni:

Ktoré je druhé písmeno v abecede?

M A B C

Aké písmeno chcel nájsť Adam?

ktoré veľa rozpráva

ktoré rado spieva

ktoré rado spí

Ako sa chcel volať kocúrik Adam?

Benjamín Barnabáš Bystrík Boris

Chcel byť Adam baranom?

áno nie

Text č. 3

Crn-crn

„Adamko, vstávaj! Pôjdeš do obchodu po mlieko,“
ozvala sa milo mamička.
Lenže Adamovi sa nechcelo vyliezť z postele.
„Musím vstávať prvý len preto, lebo som prvý v abecede,“
šomral si potichu.
„Ktoré je tretie písmenko v abecede?“ spýtal sa Adam.
„A, B, C. Tretie je C. Ako citrón, cibuľa, cencúl alebo cverna.“
„Mlieko sa nezačína na A,
celkom isto ešte spí
Do obchodu pôjdem neskôr“, rozhodol sa Adam.

Pokojne sa vrátil do postele
a potiahol cíp deky, aby sa prikryl.
„Nerob cirkus“, ozvalo sa zrazu
a deka sa mu vyšmykla z labky.
Adam, skrútený do klobka, sa ani nepohol.
Vylakal sa, už vedel, že to nie sú žarty.
„Prikry ma, chcem ešte spať“, povedal Adam.
„Ani nápad!“ rázne odvetila deka.
„Všetky deky už dávno vstali.“
„Ale všetci malí kocúrikovia ešte spia“,
pokúšal sa brániť Adam.
„Kdeže!“ zašuchotala deka.
„Kocúrikovia sú na K ako kôš, kurča, krokodíl.
Všetko na K už dávno vstalo“.
„Ale mlieko ešte spí“, zamiaukal kocúrik.

„Celá abeceda je veľmi pracovitá.
Ver mi, že sú už všetci hore.
Aj tvoja mamička.“
Adam vyskočil z postele.
Och veru! Slovo mama sa začína
na to isté písmeno ako mlieko.
Schmatol košík a rozbehol sa do obchodu.
Lenže v obchode na rohu už mlieko nemali.
Nešťastný Adam nevedel, čo si počať.
Mlieko nebolo, tak teda kúpil to, čo mali:
jeden citrón, dve cibule, tri cukríky, cukor,
čaj a čokoládu.

Úlohy k textu č. 3

Ciel: Zreprodukovat' text, opraviť nesprávne napísané vety. Vyhľadať v texte slová podľa pokynov.

Prečítajte si ukážku.

Ukážka je z knihy Adam hľadá abecedu.

Oprav nepravdivé vety:

1. Pôjdeš do obchodu po marmeládu.

2. Tretie písmenko v abecede je D.

3. Lenže v obchode na rohu mlieko mali.

Vypíš všetky slová začínajúce sa písmenom C:

Text č. 4

Fuj, to je neporiadok

Adam už nechcel, aby sa jeho meno začínalo na štvrté písmeno v abecede D, ani na piate E. Nezvyčajne milo sa správal k domu i k deke. A už sa nest'ážoval, že prší dážď. Lenivý však zostal naďalej. „Adamko, poupratuj hračky!“ zavolala mamička. „Adamko, pozbieraj kocky! Adamko, uprac ihly a nite!“ „Hned“, frflal Adam, ale ani neupratol, ani nepozbieral.

Jedného dňa mačací poštár priniesol list od tety Filomény. Teta oznamovala, že k nim príde na návštevu jej dcéra Flóra. „To je fajn“ zafufňal Adam. „Flórino meno sa nezačína na A, ale ani na D. Celkom isto nerada pracuje.“

Figliar Adam sa tak veľmi tešil na sesterničku, že si zabudol postlať postieľku. Deku sa urazila a sklzla na dlážku. „Fuj, to je neporiadok!“ zvolala sesternica Flóra, keď sa poobzerala po Adamovej izbičke.

„Mami, koľké písmeno v abecede je F?“ spýtal sa Adam. „F nasleduje hned' za E, takže je to šieste písmeno.“ „Teda: A B C D E F?“ „Áno, presne tak“, pritakala mamička. „Ale prečo je Flóra taká pracovitá? Nerozumiem tomu“, povedal kocúrik a išiel von na lúku.

Úlohy k textu č. 4

Ciel': Reprodukovať text vlastnými slovami. Navrhnuť možné dokončenie príbehu. Nakresliť hlavnú postavu z príbehu.

Prečítajte si ukážku.

Ukážka je z knihy Adam hľadá abecedu.

Aké je štvrté písmeno v abecede?

B C E F D

Čo kázala mamička urobiť Adamovi?

Mačací poštár priniesol list od tety _____

Na návštevu príde sesternica _____

Vypíš v poradí abecedu od A po F: _____

Čo sa udialo po tom, čo Adam išiel na lúke? Dokonči príbeh podľa vlastnej fantázie:

Nakresli hlavú postavu tohto príbehu.

Skúsenosť z realizácie reedukačných činností:

Upravené texty sa preukázali ako veľmi prospešné predovšetkým pri čítaní s porozumením. Nedostavila sa rýchlo únava, menej úspešní čitatelia zažili pocit úspechu, čítali s porozumením. Menej aktívnych žiakov oslovilo takéto čítanie.

Pri reprodukcii textu som zaznamenala jednoduché vety, nerozvinuté, ale išlo o reprodukciiu textu s porozumením a vystihnutím podstaty.

Pri korekcii dyslexie využívam pri týchto textoch aj **metódu Čítania v páre**. V tejto metóde ide o čítanie spolu s dieťaťom neprecvičený text tak, že rýchlosť čítania prispôbíme možnostiam dieťaťa. Čítame výrazne a zreteľne, so správnou intonáciou. Túto metódu odporúčam využívať až vtedy, ak viete akou rýchlosťou dieťa číta.

Tým, že som čítala spolu so žiakom, nepočul svoje zlé čítanie a aktívne dochádza k správnej intonácii viet.

Tieto upravené texty sú vytvorené prevažne pre žiakov vo veku od 8-10 rokov. Taktiež mám aj pozitívne ohlasy od pedagógov vyučujúcich žiakov zúčastňujúcich sa terapií. U žiakov došlo k skvalitneniu čítania. Ako pozitívum hodnotím aj záujem o čítanie textov u žiakov, ktorí čítanie odmietali.

ZÁVER A ODPORÚČANIA DO PRAXE

Schopnosť čítať je dôležitá pre každého z nás. Ani si neuvedomujeme, ale čítanie používame každý deň. Jednotlivci s poruchami učenia však majú veľké problémy, čo môže mať za následok aj zníženie spoločenského statusu, zníženie sebadôvery. Pracovné listy slúžia pre žiakov ako „motivačný štart“ pri ktorom zažijú úspech, nie je to pre nich klasická forma učenia sa. Úprava textov pre žiakov so špecifickými poruchami učenia umožňuje ľahšie čítanie, lepšiu orientáciu v texte a tiež lepšie porozumenie jeho obsahu. Úprava textov výrazne napomáha ľahšiemu čítaniu aj porozumeniu a motivuje žiakov k ďalšiemu čítaniu.

Zo začiatku žiaci reagovali pomalším tempom, ich sústredenie bolo nevyrovnané, kolísavé. Avšak ako som už spomínala je dôležité, aby každý kto pracuje so žiakom poznal jeho osobnosť, jeho záujmy, vedel ho zmotivovať k práci. Pri svojej terapeutickej činnosti som zaznamenala zmiernené prejavy špecifických porúch učenia v oblasti dyslexie u žiakov navštevujúcich poradenské zariadenie pravidelne.

Cieľom bolo dosiahnuť zmiernenie špecifických porúch učenia – dyslexie prostredníctvom pracovných listov a upravených textov.

Ukázalo sa, že reedukačná činnosť s použitím týchto námetov na prácu so žiakmi s vývinovými poruchami učenia bola a je prospešná a žiaci základnej školy sú reedukačnou činnosťou pozitívne ovplyvnení a dosahujú lepšie výsledky.

Spôsob reedukačnej činnosti je pre žiakov zaujímavý a pre žiakov motivujúci. V priebehu praxe som si overila, že žiakom sa takéto terapie páčia, sú pre nich príjemným oživením a reedukačná činnosť im rýchlejšie ubehne. Ja sama chcem poďakovať mojím žiakom pretože mi ukázali nový smer, kde nielen oni ale aj ja zažívam každodenný pocit úspechu a zmyslupne stráveného dňa v „školských laviciach“.

Dovolím si uviesť, že úprava textov je náročná, avšak preukázala sa ako veľmi prospešná.

Záverom je potrebné povedať, že nech už ide o skupinovú alebo individuálnu reedukačnú činnosť žiakov so špecifickými poruchami učenia, dôležitá je kvalitná odborná pomoc špeciálnych pedagógov v škole, v poradenských zariadeniach, učiteľov a samozrejme aj podpora zo strany rodiny.

Ku každému pracovnému listu, prípadne ku každej pracovnej časti som uviedla, čo pre žiakov bolo náročné, čo sa im páčilo, prípadne ako im pomôcť úlohu zvládnuť. Tu by som však rada uviesť ešte všeobecné odporúčania do praxe:

1. Reedukačnú činnosť s každým žiakom vykonávať individuálne.
2. Ak žiak vie, čo ho počas reedukačnej činnosti čaká, následne môžeme zvoliť reedukáciu skupinovo, je však dôležité oznámiť túto skutočnosť žiakovi a taktiež získať jeho súhlas k skupinovej reedukačnej činnosti.
3. Pri práci umožniť žiakovi používať kompenzačné pomôcky.
4. Nenahrádzať domácu prípravu na vyučovanie.
5. Častou pochvalou a povzbudzovaním motivovať k lepším výsledkom.
6. Pozitívne hodnotiť aj malé úspechy.
7. Poskytovať pozitívnu spätnú väzbu.
8. Eliminovať zneužitie diagnózy porúch učenia.
9. Požadovať aktívnu spoluprácu na reedukácii aj od rodičov
10. Komunikovať s pedagógmi, dôležité je mať spätnú väzbu.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. BARTOŇOVÁ, M. 2004. Kapitoly se specifických poruch učení I. Vymezení současné problematiky. Brno: MU, 2004. ISBN: 80-210-3613-3
2. BARTOŇOVÁ, M. 2006. Specifické poruchy učení. In Pipeková J. Kapitoly ze speciální pedagogiky. Brno: Paido, 2006. ISBN: 80-7315-120-0
3. HARČARÍKOVÁ, T. 2010. Základy pedagogiky jednotlivcov so špecifickými poruchami učenia. Bratislava: Iris, 2010. ISBN:978-80-89238-31-6
4. MATĚJČEK, Z. 1995. Dyslexie – specifické poruchy učení. Jihočany: H&H, 1995. ISBN:80-85467-56-9
5. MICHALOVÁ, Z. 2004. Špecifické poruchy učení na druhém stupni ZŠ a na školách středních. Havlíčkův Brod: Tobiáš, 2004. ISBN: 80-7311-021-0
6. POKORNÁ, V. 2001. Teorie, diagnostika a náprava specifických poruch učení. Praha: Portál, 2001. ISBN: 80-7178-135-5
7. SINDELAROVÁ, B. 1996. Předcházíme poruchám učení. Soubor cvičení pro děti s předškolním rokem a v první třídě. Praha: Portál, 1996. ISBN: 978-80-7367-262-1
8. SVOBODA, P. 2008. Cvičení pro rozvoj čtení. Praha: Portál, 2008. ISBN: 978-80-7367-396-3

Internetové zdroje

9. Astronauti [online]. gify.nou.cz, [cit. 13.4.2014]. Dostupné na www: http://www.gify.nou.cz/8us_zvirata.htm
10. Beruska8 [online]. beruska8.cz, [cit. 13.4.2014]. Dostupné na www: <http://www.beruska8.cz/cojevsmori/krabi2/krabi1.htm>
11. Beruska8 [online]. beruska8.cz, [cit. 13.4.2014]. Dostupné na www: <http://www.beruska8.cz/zviratkaostatni/zviratkaostatni/zviratkaostatni.htm>

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 Rýmy

Príloha 2 Slabiky

Príloha 3 Zašifrované slová

Rýmy:

Jablko – bielko, svetielko, tielko, mydielko, čísielko,

Hruška – muška, šiška, šuška, Maruška, osuška, maňuška,

Čerešňa – brošňa, brašňa, višňa,

Malina – dolina, pilina, Žilina, rastlina, bylina, zmrzlina,

Marhuľa – cibuľa, vrtuľa, fazuľa, ceduľa, korčuľa, bobuľa....

Jahoda – pohoda, náhoda, nehoda, príhoda, komoda, vojvoda,

šiška, šuška (Obe slová – *šuška* i *šiška* – sú spisovné a synonymné vo význame „semenný plod ihličnatých stromov“. Slovo *šiška* má okrem tohto významu aj význam „vyprážený múčnik z kysnutého cesta, pampúch“

Čítajte viac: <http://jazykovaporadna.sme.sk/q/3792/#ixzz2wVWsFgfE>

Príloha 2 Slabiky

Zu	Ma	de	za	pí	ma	do	re	li	pa
ba	vo	ra	ba	ta	zí	ke	ča	ma	če
še	lá	zí	vo	me	lo	má	la	Mi	Ma
jo	lé	ti	ma	lá	de	mi	ra	ku	Lo
la	lo	lú	Mi	me	me	lá	lo	Vi	vo
lá	lí	va	ve	ka	má	ru	sa	mi	Sa
mo	se	ne	le	sí	sa	no	se	ve	lí
ja	da	va	ho	lo	so	má	ľa	ve	Ju
lo	me	ji	je	li	mo	pa	sy	vo	pe
pí	la	my	la	pú	pá	ši	va	pa	Ja

Príloha 3 Zašifrované slová

1 sova	2 ovca	3 bocian	4 kôň
5 zajac	6 mačka	7 hus	8 líška
9 medveď	10 vlk	11 krava	12 jeleň
13 kačka	14 labuť	15 koza	16 sliepka
17 kohút	18 pes	19 jež	20 bažant